

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Moșincat
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cio.
 Editura Tipo MC, Oradea - 2020

Cartea Mea e și a Ta!

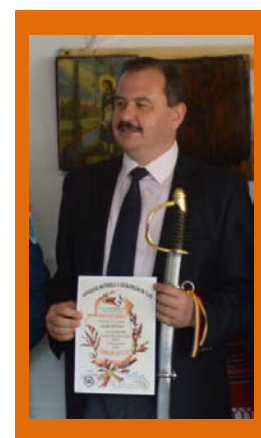
ISSN 2734-6889
 ISSN-L 2734 -6889

Securitatea graniței de vest, în analiza generalului Traian Moșoiu (decembrie 1919)

Prof. Dr. Alin SPÂNU¹

La finalul anului 1919 generalul Traian Moșoiu, comandantul Corpului Vânătorilor, a analizat noua doctrină defensivă a armatei române la granița de Vest, care prevedea împărțirea atribuțiilor între Corpurile 6 și 7 Armată². Granița era împărțită în trei sectoare, iar cele două corpuri de armată primeau atribuții de mobilizare, pază și control în toată Transilvania. Moșoiu, un militar cu multă experiență, bun comandant, cu viziune și tupeu, a constatat anumite vulnerabilități și a elaborat un memoriu, pe care l-a înaintat decidenților militari (**Anexa**).

În opinia sa, toată granița de Vest, adică județele Timiș, Arad, Bihor și Satu Mare ar trebui să rămână o zonă militară „în care să se mențină starea de război și asediu încă multă vreme”. Zona trebuia să aibă un comandament unic, motivația fiind că numai în acest fel „se poate asigura în mod unitar și eficace oprirea sau împiedicarea pătrunderii agenților și propagandiștilor unguri și germani”. Explicația sa, pe baza experienței din ultima perioadă, era că ungerii „lucrează în mod foarte perseverent”, la o scară întinsă, pentru a submina România Mare. Aveau, deja, organizate multe birouri de informații în orașele de la frontiera cu România, toate conduse de ofițeri de origine germană care aveau experiența Primului Război Mondial. Aceștia profitau de deschiderea punctelor de trecere, așa că expediau valuri de agenți care nu puteau fi stăviliți decât în mică măsură de paza română. Urmarea era înțețirea propagandei revizioniste în interiorul României, căci o dată trecuți de controlul de la graniță și ajunși la Cluj sau Sibiu, agenții nu mai puteau fi identificați sau anihilați decât cu mare greutate³.

¹ Facultatea de Istorie, Universitatea din București. Comunicare susținută la Sesiunea națională de comunicări științifice a Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I”, ediția a VI-a, octombrie 2020

² Corpul 6 Armată (cu sediul în Cluj) avea în subordine Diviziile 16 (Bistrița), 17 (Oradea) și 20 (Târgu-Mureș), iar Corpul 7 Armată (Sibiu) dispunea de Diviziile 18 (Sibiu), 19 (Timișoara) și 21 (Arad). Pentru mai multe detalii, a se consulta: Gabriel-George Pătrașcu, *Iulie 1919. Marele Stat Major și constituirea Corpurilor 6 și 7 Armată în Transilvania*, în „Document” nr. 3/2029, p. 43-46.

³ Pentru mai multe detalii, a se consulta: Dumitru, Ioan, *Spionajul maghiar în România 1918-1940*, Editura Concordia, Arad, 1990; Alin Spânu, *Acțiuni informative și contrainformative la granița de vest. Complotul de la Oradea Mare (1919)*, în „Pietre de Hotar”, vol. 6 (coord. Constantin Moșincat, Dan Poinar), editată de Comisia Română de Istorie Militară-filiala Bihor, Editura Tipo MC, Oradea, 2006, p. 69-84; Cristian Vasile, *Apărarea contrainformativă a Marii Uniri: o poveste de spionaj din anii 1919-1920*, în „Suplimentul literar al revistei România literară” nr. 12/7 decembrie 2018, p. 5.

Din punct de vedere al apărării situația era la fel de volatilă. În cazul unui atac ungar, trupele române se vor îndrepta spre frontieră, dar nu va mai rămâne nici un comandament în rezervă care să asigure paza și ordinea în spatele frontului. Pe de altă parte, două corpuri de armată pe aceeași linie de front însemnau greutăți obiective: opinii diferite privind acțiunile, divizarea răspunderilor, dificultatea asigurării comunicațiilor, greutăți în mobilizare, care trebuia efectuată într-un teritoriu cu o populație majoritar ostilă etc.

Comandantul Corpului Vânătorilor avansează păreri dure, dar extrem de bine argumentate, despre tipologia luptătorilor proprii. Pentru paza frontului de Vest a solicitat doar trupe din Vechiul Regat, „de formație veche, încercate și instruite complet după metodele și conform doctrinei armatei noastre”. Aici generalul trage spuza pe turta lui și propune organizarea definitivă a Corpului Vânătorilor cu trei divizii, trei regimente de călărași (câte unul la fiecare divizie), o brigadă de artilerie de munte, un regiment de artilerie grea și un grup de aviație.

Pe baza unor realități cu care s-a confruntat în campania din Ungaria, a propus ca unitățile militare transilvănene să fie încadrate doar cu români, care să fie trimiși la o instrucție intensivă după regulamentele armatei regale. A constatat că unii tineri cunoșteau instrucția din armata austro-ungară, alții nu aveau deloc, fapt care scădea coeziunea umană și stagna ridicarea nivelului educațional. Pe de altă parte, pragmatic, a afirmat că militarii sași și unguri nu sunt elemente pe care să se poată conta în caz de război, indiferent de declarațiile făcute pe timp de pace. Tocmai de aceea, aceștia trebuiau trimiși în unități din Vechiul Regat, departe de tentațiile unei propagande subversive (de multe ori pe filiera limbii materne), fără posibilitatea de a crea „biserițe” cu alți conaționali (unele, posibil, în scop subversiv) și unde trebuia să li se încredințeze servicii sau funcții fără importanță vitală (așa cum au făcut și ungurii cu românii transilvăneni în Primul Război Mondial). În acest fel, aceștia aveau avantajul de a învăța limba română, de a cunoaște țara și oamenii din alte regiuni ceea ce, în viitor, îi putea face să se atașeze cu adevărat de România.

Orașele Oradea, Arad, Timișoara și Satu-Mare trebuiau transformate în garnizoane puternice, încadrate cu trupe din Vechiul Regat, care să domine militar, moral și economic. În caz contrar, „dacă nu vom fi stăpâni pe aceste puncte nu vom putea domina Ardealul”, era părerea generalului. A comparat armata română la granița de Vest cu legiunile romane care trebuiau să apere imperiul de atacurile barbare. Relieful nu era favorabil, nu existau granițe naturale, iar zona nu era cu populație pur românească. Românii de aici aveau o stare economică și culturală modestă, iar din cauza abuzurilor îndurate în trecut de la austrieci și unguri, care i-au fragilizat (mai ales moral), reprezentau un teren fertil pentru „însămânțarea” propagandei inamice. Nici puținii intelectuali români din regiune nu aveau o viziune largă, națională și pe termen lung. Aceștia aveau o educație maghiară și doreau doar să schimbe administrația maghiară cu cea română, în care ei să dețină funcțiile administrative locale, cu inerențele beneficii incluse.

Noua doctrină defensivă, care prevedea în caz de atac inamic întărirea efectivelor de la graniță în 24 de ore cu militari mobilizați de Corpurile 6 și 7 Armată, era considerată „iluzorie”. Oameni instruiți și loiali puteau completa „cu greutate” Divizia 17 Infanterie din Oradea, însă restul erau mai în vârstă și se confruntau cu diverse probleme: distanțe mari până la centrele de adunare, timpul pentru echipare și încadrare (două-trei zile), posibilitatea de a stârni panică din necunoaștere sau neînțelegere. Alte sarcini ale celor două comandamente (paza comunicațiilor, reprimarea unor eventuale dezordini sociale etc.) vor prelungi timpul de reacție și vor greva și mai mult asupra măsurilor de reacție contra inamicului.

În încheiere, generalul Moșoiu⁴ a reluat ideea că numai o unitate de comandă și acțiune la granița de Vest ar putea asigura paza și apărarea la parametri optimi. Acțiunea militară includea și

⁴ Traian Moșoiu (n. 2 iulie 1868, Bran-Brașov – m. 29 iulie 1932, București) a urmat Școala Militară de Ofițeri din Viena (1887-1889), de unde a absolvit sublocotenent și a fost repartizat la un regiment în Sibiu, de unde a demisionat (1891), iar din 1 aprilie 1893 a fost încadrat în armata română. A fost avansat colonel (1 aprilie 1916), general de brigadă (1 aprilie 1917) și general de divizie (1 aprilie 1919). În Războiul de Întregire a comandat Regimentul 2 Infanterie „Vâlcea”, Grupul „Lotru”, Diviziile 20, 23 și Brigada 26 Infanterie. În fruntea Diviziei 12 Infanterie s-a distins în bătălia de la Oituz. În campania din 1918-1919 a comandat Divizia 7 Infanterie (mai-decembrie 1918), Comandamentul Trupelor din Transilvania (decembrie 1918 – aprilie 1919), Grupul de Nord și Gruparea de Manevră. A fost numit, succesiv, comandant al garnizoanei militare Budapesta, guvernator militar al teritoriilor de la vest de Tisa și comandant al Corpului Vânătorilor (septembrie – decembrie 1919). A demisionat din armată (decembrie 1919) și intrat în politică fiind ales deputat (1922), apoi senator de

înființarea unui serviciu de siguranță și propagandă, cu un buget corespunzător, care să disemineze în rândul populației teme naționale, să combată ideile lansate de inamici și să neutralizeze pe cei vinovați. Concluzia sa era una fermă, care nu necesită nici un comentariu: „Vom fi complet stăpâni și siguri organizați în zona celor patru județe atunci când se va domina cert tot Ardealul; nu vom fi stăpâni aici, orice s-ar face vor fi frământări mari care, alimentate de propaganda dușmană și încurajată de slăbiciunea ce am arătat-o, ar putea să întârzie mult consolidarea României Mari”.

Opinia generalului Moșoiu nu a fost însușită de liderii militari de la Ministerul de Război, Marele Cartier General sau Comandamentul Trupelor din Transilvania. Poate de aceea, între altele, liderul Corpului Vânătorilor a luat decizia să treacă în rezervă și să se avânte în viața politică. Punctul său de vedere asupra graniței de vest a rămas în colbul arhivelor și, în prezent, poate fi consultat, analizat și comparat cu ce s-a întâmplat în perioada următoare. Rămâne, evident, întrebarea: dacă s-ar fi dat curs memoriului, ar fi evoluat altfel situația de securitate (și nu numai) de la granița de vest? Răspunsul aparține tuturor... cititorilor.

Anexa

Memoriu asupra organizării militare de-a lungul frontierei de Vest

În baza experiențelor de aproape un an de zile și ca urmare a Memoriului relativ la organizarea Zonei de Administrație Militară, am onoare a supune Dv. și cele de mai jos:

1. Trebuie ca toată zona de Vest de la Timișoara și până la Halmi inclusiv, adică județele Timiș, Arad, Bihor și Sătmar, să formeze o zonă militară unică în care să se mențină starea de război și asediu încă multă vreme, așa cum s-a menținut de către austrieci în Bosnia și Herțegovina și de către germani în Alsacia și Lorena. Această zonă să fie pusă din punct de vedere militar sub un comandament unic, căci numai astfel se poate asigura în mod unitar și eficace oprirea sau împiedicarea pătrunderii agenților și propagandiștilor unguri și germani. Acest lucru este de o importanță capitală căci, după câte reiese din alăturatele dovezi, ungurii lucrează în mod foarte perseverent, cu multe mijloace și foarte inteligent la o propagandă intensă, în scop de a împiedica sau întârzia consolidarea României Mari. În această direcție sunt ajutați și împinși foarte mult de nemți. Astăzi aproape toate birourile lor de stat major și, mai ales, centrele de informații sunt conduse în general de ofițeri de origine germană, dar cetățeni din Ungaria. Frontiera este deschisă complet și, deci, cu mijloacele de pază actuale, oricare ar fi vigilența trupelor, este imposibil a opri trecerea, nu numai în mod clandestin pe orice drum, dar chiar pe direcțiile principale și cu toate formalitățile chiar în fața și sub ochii autorităților noastre.

Dacă nu va fi un Comandament unic, care să fie chiar pe această zonă, unde prin controale foarte dese și absolut inopinate, să supravegheze totul, atunci nu se poate împiedica nici pătrunderea agenților și propagandiștilor și nici propaganda iredentistă din interior, căci nu vor folosi la nimic orice măsuri severe și complete s-ar lua, dacă ele nu vor fi uniforme aplicate și de aproape controlate. Ori, împărțirea în trei sectoare pe frontul de Vest nu corespunde nici unității din punct de vedere a luării măsurilor și nici controlului eficace imediat și inopinat. În adevăr, agenții ce nu pot trece printr-un sector se vor dirija prin celălalt sector unde, măsurile nefiind uniforme, ei au șansa să scape de supraveghere și a intra în țară. Apoi, de la Sibiu și Cluj, este imposibil materialmente de a face un control inopinat, căci acele comandamente au și alte însărcinări, atât militare cât și teritoriale, care sunt tot așa de importante

drept, alături de Partidul Național Liberal și a condus Ministerul de Război (2 - 13 martie 1920), Ministerul Comunicațiilor (24 ianuarie 1922 - 30 octombrie 1923) și Ministerul Lucrărilor Publice (30 octombrie 1923 - 27 martie 1926). Pentru mai multe detalii despre viața și activitatea sa, a se consulta: *General Traian Moșoiu, Memorial de război (august-octombrie 1916)*, Editura Dacia, Cluj, 1987; Alexandru Dragomirescu, Cantemir Moșoiu, *Generalul Traian Moșoiu, ostașul și politicianul în slujba țării*, Ed. Printeuro, Ploiești, 2000; Gl. bg. (r) prof. univ. dr. Gheorghe Tudor-Bihoreanu, lt.-col. (r) Constantin Moșincat, ing. ec. Ioan Tulvan, *General Traian Moșoiu - arhanghel al bătăliei pentru Ardeal*, Editura Tipo MC, Oradea, 2004; Gheorghe Calcan, *Generalul Traian Moșoiu în epocă și în posteritate*, Editura Universității Petrol-Gaze din Ploiești, 2006; Constantin I. Stan, *Generalul Traian Moșoiu ostașul și omul politic (1868-1932)*, Editura Alpha MDN, Buzău, 2009; Vasile Tutula, *Generalul Traian Moșoiu (1865-1932) un arhanghel și erou al apărării Marii Uniri (1918-1919), Cetățean de onoare al Născăduului (4 martie 1924)*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2012; Muzeul Orașului Oradea, *General Traian Moșoiu 100 de ani de la intrarea Armatei Române în Oradea*, Editura Poligrafia Treira, Oradea, 2019.

ca și acoperirea și care nu le permit a se ocupa cu frontul. În plus, împărțirea în trei sectoare în caz de agresiune din partea ungarilor ar conduce ca toate trupele noastre pentru apărarea frontului de Vest să fie așezate în cordon și nu ar mai rămâne nici o unitate organică la rezervă sub un Comandament și o răspundere unică.

Cele două corpuri de armată (6 și 7) nu vor putea executa în bune condiții nici paza și acoperirea frontierei și nici mobilizarea restului de trupe și anume: nu va putea asigura paza pentru că, fiind prea departe, frontul nefiind unitar și, deci, nefiind vederi unice, atunci vor fi și opinii separate, răspunderi împărțite și greutăți de transmiteri de ordine la distanțe așa de depărtate; nu va fi asigurat nici restul mobilizării celorlalte trupe, care ar forma grosul trupelor de operații propriu-zise pe frontul de Vest, deoarece teritoriul fiind vast, mobilizarea făcându-se în mijlocul unei populații care în bună parte ar fi ostilă, iar atenția Corpurilor 6 și 7 fiind în bună parte în sectoarele de acoperire, natural și logic că mobilizarea și concentrarea acestor forțe dinapoi ar suferi.

2. Pentru paza și acoperirea frontierei de Vest nu trebuie a se întrebuința decât trupe din Vechiul Regat, de formație veche, încercate și instruite complet după metodele și conform doctrinei armatei noastre. Deci, ar trebui format Corpul de Vânători în mod stabil și organic definitiv, compus din trei divizii și anume: Diviziile 1 și 2 Vânători actuale și o a treia divizie de vânători compusă din Brigada Vânători de Munte și Brigăzile 6 și 7 Vânători. Acestui Corp de Vânători să i se dea organic la fiecare divizie câte un regiment de călărași, iar direct sub ordinele Corpului să i se atașeze următoarele unități de artilerie: Brigada de Artilerie de Munte în întregime; un regiment de artilerie grea (trei divizioane), care să-i fie dat organic ca artilerie grea de Corp; un grup de aviație, care să aibă aparate de luptă și aparate de recunoaștere și legătură.

Toate trupele care sunt de formație nouă să fie complet retrase din zona celor patru județe (Timiș, Arad, Bihor, Sătmar) și deplasate în interior. Totodată, aceste unități ardeleni să fie compuse numai din soldați de origine română, să fie bine încadrați și diviziile supuse, cu orice sacrificiu s-ar cere, la o instrucție intensivă în tabere de concentrare, unde să se dea pe timpul concentrării și unități din vechea armată română care să servească ca model. Așa cum este astăzi, cu elemente care au fost în armata austro-ungară, care sunt obișnuite cu un fel de educație și instrucție deosebită de restul armatei române, oricare ar fi fost munca, priceperea și bunăvoința comandamentelor și comandanților respectivi, nu se poate spune că sunt trupe pe care să se conteze, tot așa ca și cu trupele vechii noastre armate.

Mai târziu, când vom avea aceste trupe compuse numai din soldați recrutați care nu au mai fost sub nici o formă și în nici un element al armatei austro-ungare și, deci, care vor fi instruiți numai după principiile și în simțul armatei noastre, atunci se va putea conta pe ele la fel ca pe trupele vechii noastre armate. Azi, însă, nu se poate, dacă trupele prezente nu se vor supune la tabere separate, la o muncă încordată care, prin exerciții și exemplu să le schimbe sau transforme radical. Dacă nu se va face acest lucru, atunci formarea definitivă a acestor trupe tinere în spiritul și cu instrucția armatei noastre cele vechi, va întârzia, căci recruții ardeleni vor fi influențați fără să vrea de actualii soldați și purificarea s-ar face numai treptat și într-un timp mult mai lung.

Străinii – sași și unguri – oricare ar fi declarațiile ce fac sau au făcut, oricare ar fi atitudinea lor fățișă, nu trebuie să contăm pe ei. De aceea se impune ca oricare ar fi piedicile, sau ca ei să fie luați în mod egal și în număr mic în unitățile din vechea Românie unde, fiind relativ puțini, acești soldați străini pe deoparte vor fi scoși din mediul lor de aici, unde propaganda subversivă poate a se propaga între ei și a avea efect asupra lor, iar pe de altă parte, ei fiind diluați, împărțiți, nu ar putea forma nici un pericol. La acele regimente vechi ei ar învăța și limba, ar cunoaște bogăția țării noastre și, deci, s-ar atașa mai ușor la noua lor țară. Apoi ar fi utilizați numai în servicii sau funcții care nu ar fi periculoase siguranței armatei. Exemplu: austrieci și unguri, la regimentele de artilerie și specialități nu aveau decât foarte puțini români; asemenea în regimentele de infanterie, românii nu erau niciodată mitraliori sau cu funcții speciale în statele majore; ei erau, pur și simplu, pușcași sau în servicii de mai puțină încredere.

3. Punctele Oradea-Mare, Arad, Timișoara și Satu-Mare să se transforme în garnizoane puternice de frontieră, ocupate numai cu trupe din Vechiul Regat de vânători, care să aibă efectivele active mărite aproape la efectivele de război. Astfel, atât din punct de vedere militar, cât și moral și economic, dacă nu vom fi stăpâni pe aceste puncte nu vom putea domina Ardealul.

Numai astfel se poate stăpâni și domina aceste părți apusene, unde în prima linie este nevoie de colonizare. Rostul trupelor noastre din Vechiul Regat în lungul graniței pe frontul de Vest este mai pronunțat ca pe oricare alt front și el este același rost pe care l-a avut legiunea romană. Aici nu sunt granițe naturale, nu este o zonă pur română sau zonele românești nu sunt asemănătoare cu cele din Făgăraș, Brașov etc., ci sunt zone unde românii sunt în cea mai înapoiată stare culturală și economică, și atât au fost de terorizați în trecut încât și azi propaganda dușmană găsește un teren foarte bun de propagandă prin teroare. Puțina așa-zisă inteligență este foarte redusă și de multe ori dacă nu înstrăinată, dar foarte timidă și lipsită, pe de o parte, de voință și pricepere, iar pe de alta de spiritul de sacrificiu.

Numai armata din Vechiul Regat, din trupe cu un moral mai ridicat, cu o tradiție bine formată, poate pe de o parte, prin exemplu și influență, să schimbe starea spiritelor de aici, iar pe de alta să dea încrederea puterii forței și siguranței frontierei, cum și temeiniciei noilor noastre granițe. Aceasta atât în ochii străinilor, descurajând pe iredentiști și dând încredere celor terorizați de unguri, cât și în ochii populației române din această zone, pe care ar încuraja-o.

Nu trebuie plecată urechea la informațiile aduse de prea puțini inteligenți care, din motive materiale personale și care consideră că schimbarea situației de aici nu ar avea alt scop decât schimbarea naționalității celor privilegiați, adică a stăpânitorilor absurzi și patentați. Aceștia au tot mentalitatea ungurească de care nu se vor debarasa, adică de a menține tot o clasă de administrație care, însă, în loc să fie ungurească, să fie acum a românilor de aici. Acest fapt este cauza ideii ce s-a manifestat acum cu tendințele de separatism și acest lucru nu se poate înăbuși decât de la început și numai cu ajutorul armatei din Vechiul Regat adusă în zona de frontieră.

Vom fi complet stăpâni și siguri organizați în zona celor patru județe atunci când se va domina cert tot Ardealul; nu vom fi stăpâni aici, orice s-ar face vor fi frământări mari care, alimentate de propaganda dușmană și încurajată de slăbiciunea ce am arătat-o, ar putea să întârzie mult consolidarea României Mari.

4. Dacă nu se va forma o regiune de mari garnizoane în lungul frontierei de Vest, ocupată numai de trupe din Vechiul Regat și anume de vânători care să fie deplasați în mod permanent și stabil în aceste garnizoane și care să aibă efectivele active atât de mari încât să fie aproape pe picior de război. În caz contrar, cu mijloacele neîndestulătoare, este zadarnic orice s-ar face. Soluția care de altfel nu poate fi considerată decât absolut tranzitorie și anume completarea (întărirea) efectivelor în 24 ore cu oameni de pe zona Corpurilor de acoperire nu este decât iluzorie, deoarece:

a. În prima linie efectivele în români de încredere, soldați instruiți și decisi cu instrucția profesională și morală suficientă, în aceste părți, nu sunt decât pentru completarea cu greutate a trupelor Diviziei 17. Ceea ce se poate vărsa pentru completarea efectivelor trupelor de acoperire ale Corpului Vânătorilor sunt oameni din contingentele vechi, pe care nu se poate conta. Ei, din contră, pot fi fatali, căci:

- pe de o parte nu pot veni din primul moment, având de făcut distanțe mari la centrele de adunare, apoi acolo vor trebui echipați, încadrați etc., ceea ce ar necesita în cele mai bune condiții și cu cea mai minuțioasă pregătire cel puțin două-trei zile, în care ungurii pot ataca cu forțe aduse într-o noapte cu trenul și pune mâna pe centrele Oradea – Arad – Satu-Mare;

- pe de altă parte, aceste trupe nefiind formate pot produce panică și, deci, în loc de a folosi, ele vor strica.

b. În a doua linie centrele de recrutare din aceste zone nu au lucrările complet terminate și puse la punct nici pentru stabilirea controalelor celor înscriși și obligați a face serviciul militar. În plus, în sarcina lor sunt o serie de atribuții și însărcinări prevăzute de diferitele instrucțiuni de mobilizare și operative, ca asigurarea pazei comunicațiilor, măsuri contra grevelor, militarizarea și mobilizarea fabricilor și instituțiilor particulare din această zonă din lungul frontierei, precum și organizarea gărzilor civile.

Toate acestea nu vor putea fi puse în acord cu nevoile speciale ale măsurilor locale ce trebuie luate pe această frontieră, decât dacă cercurile de recrutare din acele patru județe ar fi puse, ca și întreaga zonă, direct sub ordinele și supravegherea aceleiași unități care ar avea paza unică a întregii frontiere spre Ungaria și care, cum s-a arătat mai sus, n-ar fi decât Corpul Vânătorilor. În acest caz

trebuie, deci, ca să se formeze un Comandament teritorial al Corpului Vânătorilor, pus direct sub comanda Corpului Vânătorilor, așa cum sunt și celelalte comandamente teritoriale.

În rezumat de impune:

- a. Formarea Corpului Vânătorilor în mod organic, pe trei divizii Vânători, cu artilerie de munte, artilerie grea și aviație, precum și cu un comandament teritorial al său;
- b. Zona din tot lungul frontierei să fie pusă sub un comandament unic și stabil în aceste părți, unde să formeze o zonă de mari garnizoane de frontieră;
- c. Trupele din aceste garnizoane să aibă efective active mărite la aproape efectivele de război;
- d. Să se organizeze legăturile telegrafice, telefonice și comunicații de urgență transversale și corespunzătoare planului și nevoilor impuse de manevra laterală pentru apărarea frontierei. Cele existente, toate, au trasee care erau dirijate spre convergență către Budapesta;
- e. Să se organizeze un serviciu de siguranță și propagandă complet din toate punctele de vedere, căruia să i se dea neapărat fondurile necesare.

Cu jumătăți de măsuri și fără sacrificii nu se poate face nimic și orice sacrificii și zburciumări sunt zadarnice.

Comandantul Corpului Vânătorilor,
general de divizie /ss/ Traian Moșoiu

(Sursa: Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Colecția 50*, dosar 521, f. 175-180)

Subiectul pe care Alin Spânu ni-l propune astăzi este circumscris mediului creat de acțiunile informative străine, mai ales cele ale Puterilor Centrale, desfășurate în perioada neutralității României. Volumul este plin de conținut, scris într-un ritm alert care ține cititorul permanent în priză. Bazată pe documente de arhivă inedite, abordând o paletă largă de subiecte din domeniul informativ (spionaj, contraspionaj, acțiuni de influență, dezinformare, agenți dubli etc), lucrarea oferă cititorilor noutăți. Astfel, în premieră, autorul ne prezintă mai multe rețele de spionaj ale Puterilor Centrale în România, cu lideri, acoperiri și obiective, cu spioni, propagandiști și teroriști, identificați, documentați și expulzați[...]

Aș putea remarca inteligența celor care au condus Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale, pe care autorul a știut să o pună în lumină, compartimentarea și conspirativitatea muncii care, iată, la peste 100 de ani de la evenimente, nu ne permit să aflăm numele reale ale agenților de siguranță care au cules date de interes, s-au infiltrat în mediile ostie, au întocmit analize utile factorilor decizionali. În final, concluzia care emană este aceea că, în vremuri dificile, România a avut un corp de profesioniști în serviciile de informații, care s-au luptat și, de cele mai multe ori, au câștigat bătăliile cu omologii lor din Puterile Centrale. (Mihai Retegan)